

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО ВАСИЛЕВ И ДРУГИ с/у БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 61257/00)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

8 НОЕМВРИ 2007 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

08/02/2008

Настоящото решение ще стане окончателно при условията определени в член 44 § 2 от Конвенцията. Върху него могат да бъдат извършени поправки по формата.

По делото Василев с/у България,
Европейския Съд за Правата на Човека (пето отделение), в състав
от :

Г-н П. ЛОРЕНЦЕН, *председател*,
Г-жа С. БОТУШАРОВА,
Г-жа М. ЦАЦА-НИКОЛОВСКА,
Г-да Р. МАРУСТ,
Ж. БОРРЕГО БОРРЕГО
Г-жа Р. ЖАЕГЕР,
Г-н М. ВИЛИЖЕР, *съдии*,
и Г-жа С. ВЕСТЕРДИЕК, *секретар на отделението*,
След проведено съвещание на състава на 9 октомври 2007 г.,
Постановява следното решение, прието на тази дата :

ПРОЦЕДУРА

1. В основата на делото се намира жалба (№61257/00) срещу Република България и с която четирима граждани на тази държава господата Димитър Николаев Василев, Асен Веселинов Шарланджиев, Георги Антонов Лефтеров и Михайл Антонов Лефтеров, ("жалбоподателите") са сецирали Съда на 19 юли 2000 г. по силата на член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи ("Конвенцията").
2. Жалбоподателите се представляват от г-жа Й. Вандова, адвокат от София. Българското правителство ("Правителството") се представлява от своя агент г-жа М. Коцева, от Министерството на правосъдието.
3. На 8 декември 2005 г., Съдът обяви жалбата за частично недопустима и реши да уведоми Правителството за оплакването свързано с продължителността на процедурата. Позицията се на член 29 § 3 от Конвенцията, Съдът реши, че ще се произнесе едновременно по допустимостта и по същество.

ФАКТИТЕ

I. КОНКРЕТНИЯ СЛУЧАЙ

4. Четиримата жалбоподатели са родени съответно през 1974 г., 1972 г., 1972 г. и 1977 г. и живеят в София.

A. Наказателните преследвания по отношение на жалбоподателите

5. На 10 юни 1997 г., жалбоподателите са били задържани и отведени в националната следствена служба, където ги е разпитал следовател за квалифицирана кражба. Обвинени са и в производството, използването и разпространяването на фалшиви телефонни карти. Наложена им е мярка за неотклонение задържане под стража.
6. След като внасят гаранция, първият и четвъртият жалбоподатели са били освободени съответно на 27 и 28 юни 1997 г.. Вторият жалбоподател е освободен на 20 юли 1997 г., а третия жалбоподател на 10 август 1997 г., също след внасяне на гаранция.
7. На неуточнена дата, следователят приключва разследването и предава случая на Софийската градска прокуратура. С разпореждане от 12 март 1998 г., прокуратурата връща случая за доразследване.
8. На 16 октомври 1998 г., следователят отново приключва разследването и предлага на прокурора да прекрати делото поради недостатъчни доказателства. С разпореждане от 19 ноември 1998 г., прокурорът връща делото на следователя и дава конкретни указания по отношение на действията на следствието, които трябва да бъдат предприети.
9. На 15 март 1999 г., следователят отново предлага на прокурора да прекрати наказателната процедура с мотива, че обвиненията не могат да бъдат квалифицирани като кражба по смисъла на Наказателния кодекс. С разпореждане от 21 април 1999 г., прокурорът връща делото за доразследване, уточнявайки, че следователя трябва да технически технически и дактилоскопични експертизи и да разпита лицата купували карти.
10. На 15 декември 1999 г., следователят предава делото на прокурора с ново предложение за прекратяване поради липса на достатъчно доказателства. На 2 февруари 2000 г., прокурорът връща отново делото за доразследване с указания за следствените действия, които трябва да бъдат извършени.
11. Назначена е дактилоскопична експертиза. На една от иззетите карти, експертът констатира пръстови отпечатьци на двама от жалбоподателите. Междувременно е назначена техническа експертиза с цел да се установят материалните вреди за компанията произвеждаща телефонни карти. Експертите оценяват нанесените вреди на около 36 704 лева /около 18 819 евро/.
12. На 10 ноември 2000 г., следователят предлага, още веднъж, да бъде прекратена процедурата с мотива, че обвиненията не

представляват съставомерни деяния. Той отбелязва, че е невъзможно да бъдат разпитани свидетелите посочени от прокуратурата, тъй като те са напуснали страната и адресите им са неизвестни. Освен това е било невъзможно да бъдат събрани някои данни относно производството и работата на картите, поради отказ от страна на производителя да сътрудничи.

13. С разпореждане от 3 май 2001 г., прокурорът връща случая за доразследване. Той указва на следователя, че един от жалбоподателите се е завърнал от чужбина и може да бъде разпитан. Той констатира също така, че повдигнатите обвинения трябва да бъдат изменени на база на експертните оценки за размера на нанесените вреди.
14. На 21 май 2001 г., следователят посочва на прокуратурата, че въпросният свидетел /Д. З./ все още е в чужбина. Освен това той иска уточнения относно приложимия закон.
15. С разпореждане от 23 юли 2001 г., прокуратурата разпорежда временно прекратяване на преследванията, докато бъде открит Д.З. Д.З. е разпитан на неуточнена дата, след неговото завръщане в България на 15 ноември 2001 г.
16. С разпореждане от 23 януари 2002 г., следователят отново иска от прокуратурата да уточни приложимия закон. Освен това той посочва, че следствената служба не е в състояние да разпита един друг свидетел /Н.Д./ Последният е гръцки гражданин и вероятно се е завърнал в страната си.
17. На 12 февруари 2002 г., прокуратурата разпорежда ново спиране на преследванията докато Н.Д. не се завърне в България.

Б. Опити на жалбоподателите да ускорят процедурата.

18. През август 2003 г., първият жалбоподател сезира софийски градски Съд с жалба в съответствие с новия член 239а от Наказателно процесуалния кодекс, във връзка с прекалената продължителност на предварителното разследване. В съответствие с тази разпоредба, с разпореждане от 7 август 2003 г., Съдът препраща делото на прокуратурата с указанието, че има два месеца за съставяне на обвинителния акт и изправяне на лицето пред Съд или за прекратяване на преследванията.
19. На 3 септември 2003 г., прокуратурата изпраща делото на Съда.
20. На 7 октомври 2003 г., съдията докладчик по делото от Софийски градски Съд, констатира някои процесуални нередности и връща делото на прокуратурата за тяхното отстраняване в рамките на един месец, в съответствие с член 239а от Наказателно процесуалния кодекс. На 5 ноември 2003

- г., прокуратурата препраща делото на следователя. На 5 ноември 2003 г., следователят по делото, прекратява разследването с предложение за прекратяване на делото.
21. На 1^{ви} март 2004 г., първият жалбоподател се обръща отново към Софийски градски Съд с искане последния да прекрати наказателната процедура срещу него, поради невъзможност прокуратурата да изготви в срок обвинителния акт. С разпореждане от 17 март 2004 г., Съдът прекратява преследванията спрямо него.
22. Междувременно, третият и четвъртият жалбоподатели, също подават жалба по силата на член 239а от Наказателно процесуалния кодекс. С разпореждане от 17 март 2004 г., Съдът изпраща делото на прокуратурата с цел тя да се произнесе в законовия двумесечен срок.
23. В следствие на жалбата от страна на втория жалбоподател и в съответствие с член 239а от Наказателно процесуалния кодекс, на 1 юли 2004 г., Софийски градски Съд изпраща делото до прокуратурата със същото нареждане.
24. Прокуратурата съставя обвинителен акт и изпраща на Съд тримата жалбоподатели на 18 октомври 2004 г.
25. С разпореждане от 27 октомври 2004 г., Софийски градски Съд констатира, че прокуратурата не е изправила пред Съда тримата жалбоподатели в установените за целта срокове и прекратява наказателната процедура.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

Жалбата предвидена по член 239а от Наказателно процесуалния кодекс

26. На 30 май 2003 г., в Наказателно процесуалния кодекс от 1974 г. /НПК/ е въведен нов член 239а с цел да се гарантира разглеждането на делата в „разумен срок”, така както се изисква от Европейската конвенция за правата на човека. Новият Наказателно процесуален кодекс, влязъл в сила на 29 април 2006 г., е повторил съдържанието му в своя член 368.
- Според член 239а от НПК:

„(1) Ако в до съдебното производство от привличането на определено лице като обвиняем за тежко престъпление са изтекли повече от две години и повече от една година в останалите случаи, обвиняемият може да поиска делото да бъде разгледано от Съда. (...)”

(3) Съдът се произнася в седемдневен срок (...) когато установи основанията по ал. 1, връща делото на прокурора, за да може той в рамките на двумесечен срок или да го внесе за разглеждане в Съда с обвинителен акт, (...), или да прекрати наказателното производство.

(4) Ако прокурорът не осъществи правомощията си до изтичане на двумесечния срок, Съдът (...) с постановление прекратява наказателното производство. (...) Наказателното производство продължава по отношение на съучастниците, които не са подали жалба.

(5) Ако прокурорът осъществи правомощията си, но Съдът констатира, че на до съдебното производство са допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, Съдът връща делото на прокурора за отстраняване на нарушенията в едномесечен срок.

(6) Ако срока не е спазен или съществените нарушения на процесуалните правила не са отстранени, или са допуснати нови, Съдът прекратява наказателното преследване.”

ПО ПРАВО

I. ОТНОСНО ТВЪРДАНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

27. Жалбоподателите изтъкват, че продължителността на процедурата не спазва принципа за „разумни срокове” така както той е предвиден в член 6 § 1 от Конвенцията и формулиран по следния начин:

"Всяко лице, има право на справедливо гледане на неговото дело (...) в разумен срок, от Съд (...) който да реши (...) основателността на всяко отправено му наказателно обвинение. „

28. Правителството не е представило становище.

A. По допустимостта

29. Съдът отбелязва единодушно, че в следствие на действията по обжалване от страна на жалбоподателите, в съответствие с възможностите предвидени в член 239а от Наказателно процесуалния кодекс, преследванията срещу тях са били прекратени. В този случай се поставя въпроса дали при тези обстоятелства, заинтересованите не са загубили качеството си

на „жертви” при изтъкваното нарушение, по смисъла на член 34 от Конвенцията. Все пак, Съдът счита, че този въпрос повдига някои аспекти които са свързани със съществуването на жалбата и ги разглежда по-долу.

30. Освен това, Съдът счита, че жалбата не е очевидно неоснователна, по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията и не среща никакъв мотив за недопустимост. Така, че тя трябва да бъде обявена за допустима.

Б. По същество

31. Съдът отбелязва, че периодът който трябва да се взема предвид, започва с ареста на жалбоподателите на 10 юни 1997 г. Преследванията приключват на 17 март 2004 г. за първия жалбоподател и на 27 октомври 2004 г., що се отнася до другите трима жалбоподатели. Така, че периодът който трябва да се взема предвид обхваща шест години и девет месеца, за първия жалбоподател и седем години и четири месеца за другите трима. През този период, процедурата не надхвърля стадия на предварителното разследване.
32. Съдът припомня, че разумния характер на сроковете за продължителност на една процедура се оценява според обстоятелствата по делото и според критериите от съдебната практика на Съда и в частност от сложността на делото, поведението на жалбоподателя и това на компетентните власти /вж. включително и *Pélissier et Sassi c/y Франция* [GC], n° 25444/94, § 67, ЕСПЧ 1999-II).
33. В конкретния случай, Съдът отбелязва, че делото отнасящо се до трафик на фалшиви телефонни карти, съдържа известна фактологична сложност, включително и поради броя на замесените лица и необходимостта от специални технически познания. Освен това трябва да се вземат предвид и трудностите предизвикани от разпръснатостта на свидетелите. Съдът отбелязва обаче, че тези обстоятелства, не могат сами по себе си да обяснят значителната продължителност на разследването.
34. По отношение на поведението на компетентните власти, от делото се очертават елементи според които основното закъснение се дължи на повтарящите се, общо пет пъти връщания на делото, разкриващи неспособността на компетентните власти да се споразумеят относно законовото основание на обвиненията и относно разследването, което е необходимо да бъде проведено.

35. Що се отнася до поведението на жалбоподателите, никакъв елемент не показва, че те са в основата на забавянето на протичането на процедурата.
36. Като се имат предвид тези забележки, елементите с които разполага Съдът и неговата съдебна практика, Съдът счита, че продължителността на оспорваната процедура, не отговаря на изискването за „разумен срок”.
37. Въпреки това, както бе отбелязано по-горе в параграф 29, се поставя въпроса, дали жалбоподателите не са загубили качеството си на жертви, като се има предвид използването на възможността за обжалване предвидена в член 239а от Наказателно процесуалния кодекс и прекратяването на тяхното преследване.
38. В това отношение Съдът припомня, че според неговата съдебна практика, анулирането на присъда или прекратяването на преследване поради прекалената продължителност на процедурата, по принцип не отнема качеството на жертва на жалбоподателя, освен ако националните власти, по експлицитен или съдържателен начин не са признали и след това поправили, допуснатите нарушения. (*Eckle c/y Германия*, решение от 15 юли 1982 г., серия А н° 51, с. 30, § 66 ; *Sprotte c/y Германия* (реш.), н° 72438/01, 10 юли 2001 г. ; *Morby c/y Люксембург* (реш.), н° 27156/02, ЕСПЧ 2003-XI).
39. В конкретния случай, Съдът приема, че като уважава жалбата отправена от жалбоподателите в съответствие с член 239а от Наказателно процесуалния кодекс, вътрешното правораздаване признава, най-малкото по същество, прекалената продължителност на предварителното разследване. Остава да се провери дали прекратяването на наказателната процедура, решено от Съда в приложение на тази разпоредба, би могло да представлява достатъчно обещетение по жалбата на жалбоподателите.
40. Съдът подчертава във връзка с този въпрос, че към юни 2003 г., момента в който са въведени възможности за жалбоподателите да се възползват от това право, вече са настъпили сериозни закъснения и че предварителното производство вече е продължавало от шест години. Съдът отбелязва и че на този етап от процедурата няма никаква присъда и че виновността на жалбоподателите не е призната, дори и на първа инстанция. С оглед горе изложеното, Съдът счита, че в конкретния случай, прекратяването на преследването срещу жалбоподателите не е било в състояние да компенсира прекалената продължителност на наказателната процедура и да представлява достатъчно обещетение по отношение на тяхното оплакване (вж., а

contrario, *Sprotte c/у Германия* (реш.), н° 72438/01, 17 ноември 2005 г. и *G. c/у Германия* н° 8858/80, решение на Комисията от 6 юли 1983 г.). Така, че жалбоподателите, от своя страна не са загубили качеството си на жертви по цитираното нарушение.

41. С олед на горното е налице нарушение на член 6 § 1.

II. ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

42. По смисъла на член 41 от Конвенцията,

„Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

А. Вреди

43. Жалбоподателите претендират 20 000 евро (EUR) като морално обезщетение за нанесени вреди.

44. Правителството не заема позиция по тоази претенция.

45. Съдът счита, че жалбоподателите са понесли известни морални вреди поради прекалената продължителност на наказателната процедура. Все пак той отчита, че след обжалване за продължителността на предварителното разследване, те са постигнали прекратяване на преследването срещу тях. Въпреки че този елемент не е достатъчен за да загубят жалбоподателите качеството си на „жертви” на констатираното нарушение (параграф 40 по-горе), Съдът трябва да го вземе предвид при оценката на размера на понесените вреди за които се претендира (вж., *mutatis mutandis*, *Eckle c/у Германия* (член 50), решение от 21 юни 1983 г., серия А н° 65, с. 10, § 24 ; *Mladenov c/у България*, н° 58775/00, § 52, 12 октомври 2006 г.). В конкретния случай, имайки предвид всички елементи с които разполага и произнасяйки се справедливо, както го изисква член 41, Съдът присъжда 1 500 EUR на всеки жалбоподател, или общо 6 000 EUR.

Б. Разходи

46. Жалбоподателите претендират също така 5 150 EUR за разходи пред Съда, от които 5 000 EUR адвокатски хонорари и 150 EUR пощенски разходи, без обаче да представят документи, като

фактури и хонорарни документи, отразяващи действителността на тези разходи.

47. Правителството не заема позиция по този въпрос.

48. Според съдебната практика на Съда, един жалбоподател може да получи възстановяване на разходите си, когато може да се удостовери тяхната реална стойност, тяхната необходимост и разумния им размер. В конкретния случай, като се имат предвид елементите с които разполага и горепосочените критерии, Съдът прецени за резонна общата сума от 600 EUR за всички разходи и я присъжда на жалбоподателите.

В. Мораторна лихва

49. Съдът счита за уместно да базира мораторната лихва върху лихвеният процент по пределното кредитно улеснение на Централната европейска банка увеличен с три процентни пункта.

С ТЕЗИ МОТИВИ, СЪДЪТ, ЕДИНОДУШНО,

1. *Обявява* останалата част от жалбата за допустима;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията;
3. *Постановява*
 - а/ че държавата ответник трябва да изплати на жалбоподателите, в срок от три месеца след като решението стане окончателно, съгласно член 44 § 2 от Конвенцията, следните суми, преизчислени в български лева по курса на деня на плащане:
 - i. 6 000 EUR (шест хиляди евро) за морални вреди, или по 1 500 EUR (хиляда и петстотин евро) на всеки от жалбоподателите;
 - ii. 600 EUR (шестотин евро) за разходи;
 - iii. Всички суми, които биха могли да бъдат изискуеми като данъци върху тези суми;
 - в/ след изтичането на този срок и до изплащането им, тези суми ще бъдат олихвявани с проста лихва с лихвеният процент по пределното кредитно улеснение на Централната европейска банка, валиден през този период, увеличен с три процентни пункта;
4. *Отхвърля* искането за справедливо обезщетение над тези суми.

Съставено на френски език, след това съобщено писмено на 8 ноември 2007 г. в приложение на член 77 §§ 2 и 3 на правилника.

Клаудиа ВЕСТЕРДИЕК
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН
Председател